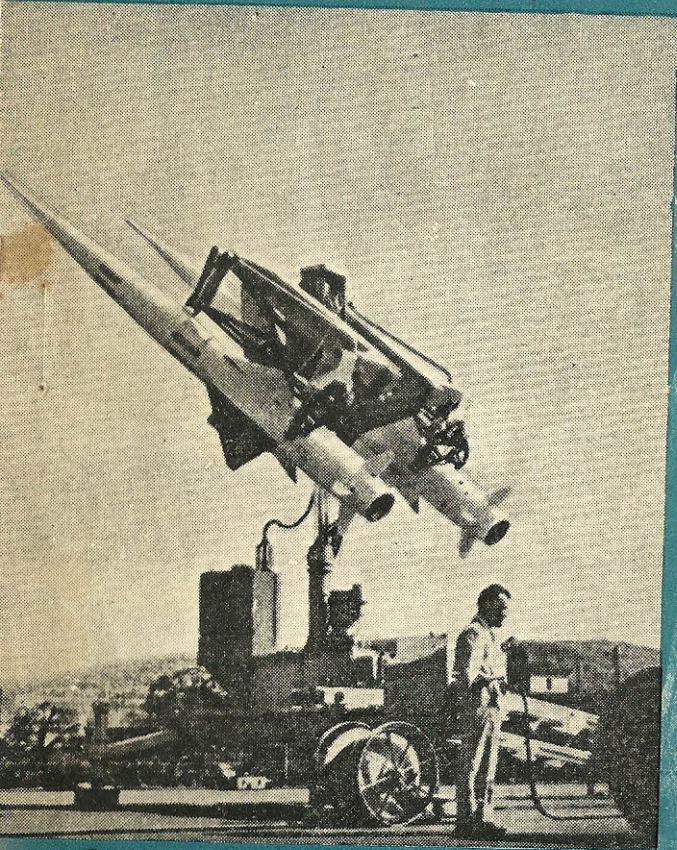

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צק לון

לקט תרנומים

תוכן הענינים

- המס-כף ועשרת חייליו הקול' וו. אי. דאפוי 3
הקרב על מיתקינה הפילדמרשל סיר וו. סלים 14
משימות טקטיות חדשות לארטילריה הנגד-מטוסית
הלויטי-קולי ג'. ב. ב. טראסל 25
מדף הספרים 31

צבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

"מערכות"

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל

עורך ראשי: סא"ל אלעזר גלילי
סגן עורך ראשי: סא"ל גרשון ריבלין
"מערכות": קצין עריכה סרן משה ברימר
"צקלון": קצין עריכה שרגא גפני

ספרים להנצחת החייל: העורך ראובן אבינועם

מוכירת המערכת: מרים נתנאל

המנהל: יוסף דקל
עוזר למנהל: יוסף אלקוני

המערכת והמנהלה, הקריה-ת"א, רח' ג' מס. 1

תמונת השער

משגר טילי נ"מ שביצרו הדש

משגר דורקטי המהווה חלק מסוללת רקטות קרקע-אוויר, הוצג זה לא מכבר לפני אנשי העיתונות בשיצריה, ויוכנס לשימוש בצבאה. המשגר מותקן על מרכב גלגלי המצטיין בניידותו. תכונה-אופיינית "שביצריה" שלו — מתקני הצידוד וההגבהה מותאמים במיוחד לירי מתוך הבקעות העמוקות של שביצריה.

אנציקלופדיה של צבא הגנה לישראל
"מערכות" הוצאת צבא הגנה לישראל

מקורות ומחברים

(הארות והערות לקורא)

המסכת **ועשרת חייליו** מאת הקולונל וויליאם אי. דאפני

המדובר כאן בכיתה החדשה, בת 11 האיש, של צבא ארצות-הברית, ובאורחי תפעולה. המחבר יוצא מתוך ההנחה כי מפקד-הכיתה הוא השלב היחיד בסולם דרגות-הפיקוד, אשר בו על המפקד לשלוט באורח בלתי-אמצעי בקבוצת אנשים המיועדת לביצוע משימה טקטית, ותנה — טוען הוא — מ"כ הרגלים, שלא כמפקד צוות-תותח למשל, משימתו אינה פיקוח על סדר-פעולות מתורגל, כמעט אבטומטי. כאשר אנשיו אינם שומעים אותו, או אינם רואים אותו, או אינם מבינים אותו — הדלה כיתתו להיות כיתה, והופכת לעיתים לציבור שבו כל איש את הישר בעיניו יעשה.

ואכן, כיצד יטביע המ"כ במוח אנשיו מושג ברור, אחיד וחד-משמעי של המשימה, שרצונו כי הם יבצעוה?

למאמרות-שובתו מצרף המחבר שפע עצות מעשיות לענין הפיקוד על גייסות בשדה.

המאמר לקוח מתוך ירחון צבא ארצות-הברית, "צבא" (ARMY)

הקרב על מיתקינה מאת הפילד-מרשל סיר. וויליאם סליס

מתוך "מתבוסה לנצחון", ספרו המצויין של מפקד כוחות בעלות-הברית בנורת בורמה, במלחמת העולם השנייה, מובא פרק מרתק המציג לעינינו מספר חזיונות מאחד הקרבות המכריעים הקשים ביותר שנתחוללו באותה זירה, בין השאר עדים אנו לפעולת-מופת של רגלים וטנק, כנגד שרשרת בונקרים יפניים. שם הספר במקורו "DEFEAT INTO VICTORY."

משימות טקטיות חדשות לארמילריה הנגד-מטוסית האבטומתית

מאת הלויטננט-קולונל ג'ון ב. ב. טראטל

מאז הופעת טילי נ"מ מונחים מסוג קרקע-אל-אוויר העשויים להתמודד עם מטוסים-על-קוליים ועם טילים הנושאים ראש-גפץ אטומי, הוזרת ונשאלת השאלה — האם כלי-הזינוק הנגד-מטוסיים המקובלים, דינם להזרק למחסן הגרוטאות? וכי מה תועלת יכולים הם להביא עוד, בעידן הלחמה הגרעינית, העל-קולית? תועלת מרובה, משיב המחבר — ומציע משימה טקטית חדשה לארמילריה הנ"מ, משימה שהיא חיונית ביותר בלחמה הנגד-אטומית.

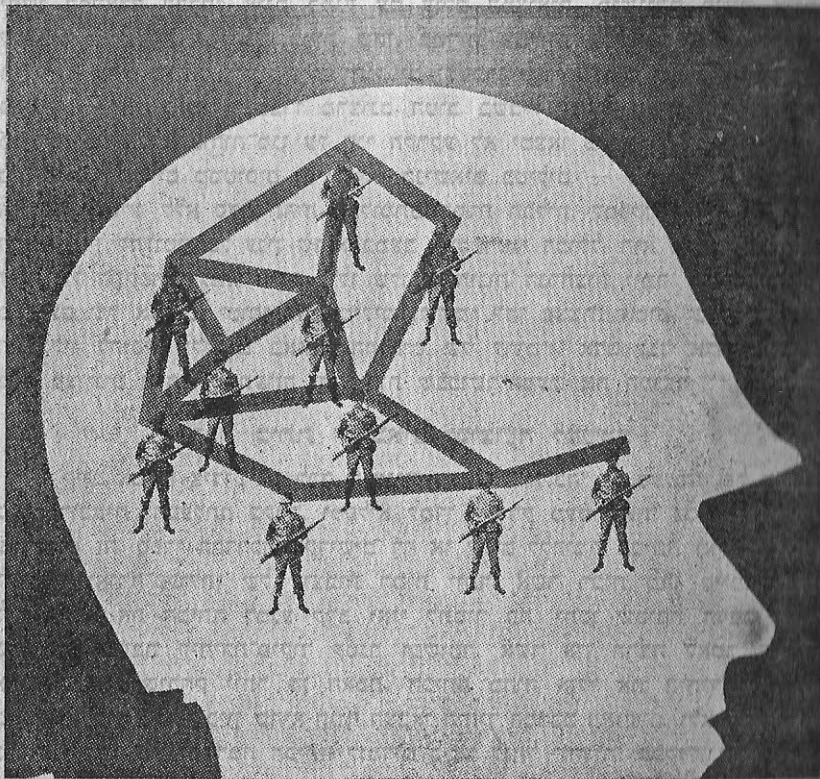
המאמר מובא מתוך ירחונו של צבא ארצות-הברית, "צבא" (ARMY)

"רק כאשר הכריז הכיתה חושבים כמושתת... אני שר להכתורם כצדק בשם כיתה".

המ"כ ועשרת חייליו

הכיתה החדשה בצבא ארה"ב זמחשבות לתפעולה

הקולונל וויליאם אי. דאפני

לא, אדוני איש הרגלים, זמנך לא עבר — מעולם עוד לא ענית כל כך על צורכי מדינתך, ומעולם לא היית כה חשוב לעתידה. כי איש לא גילה עדיין כיצד להשתלט — או להגן — על שטחי יבשה בלעדיך.

על כן נחוצים מאמצים בלתי פוסקים לשיפור אורה לחימת-יבשה שלך ועליך להמשיך בהם בלא להתנצל לפני אנשי הטיילים והגרעין, שכן קיומך אינו בסתירה לתכליותיהם. אתה פשוט עמל לפתרון חלק אחר של אותה בעיה רבת היקף — כיצד להמשיך ולהתקיים.

בימינו אלה שוררת נטיה שלא להבין כהלכה את עיקרי היסוד של המלחמה; יש אנשים המשוכנעים כנראה שכחאש גרעיני „בא במקום“ כחאדם, ולכן מיושנים הם כוחות חיל-הצבא. והנה, יהיה זה אמנם טפשי לותר על עצמתם של כלי הזין החדשים ביותר, אך אנשי ההלכה האומרת ש„כלי-זין גרעיניים יעשו המלאכה לבדם“ אינם במגע עם עולם המציאות. מושגיהם פשוט אינם קשורים לעובדות המלחמה כמות שהן. מטרות צבאיות לכלי-זין גרעיניים לא תתהווה אלא כאשר כוחות-קרקע תוקפים יצטברו לפני מחסום של כוחות-קרקע מגינים — או כאשר יצטברו מרצונם הטוב בשביל לבצע מבצע דרך כוחות מגינים אלה. ללא כוחות-מגן על פני הקרקע לא ימצאו כלי-הזין הגרעיניים — בין אלה המוטלים ממטוסים ובין אלה הנישאים בטילים — שום מטרה לעצמם ובדומה לפטיש ללא סדן, תהיה מהלומתם חסרת תכלית. למפקד יחידת הרגלים הקטנה אין לחלוטין כל ענין שהוא במצב האסטרטגי הכולל. הוא מתקיים בעולם זעיר של התקפה והגנה, שהוא כולו שלו. הבחינות הנרחבות יותר של הקרב הן מעניינם של אחרים. יטוסו להם טילים וירעמו להן פצצות אטום, כל עוד הוא חי עליו להוסיף וללחום באותם התנאים של קודמיו, אדם נגד אדם. תנאים בהם מציינים הלהט שבתעוזה והקרירות שבכושר-המעש את המנצח.

הלכת כיתה הרובאים וביצועה למעשה

קיים אם כן צידוק רב לכך שנעניין עצמנו ב„הלכה“ וב„מעשה“ של אימון כיתה רובאית והפעלתה בקרב, ומפליא למדי — רק מעט מאוד נכתב אי-פעם על נושא זה. ספרי ההדרכה מקדישים דף או שנים ללחימת הכיתה ואלפי דפים לארגון ואורח-פעולתן של עוצבות רמות יותר, אשר רבות מהן קיימות רק למען הבא את הכיתה למגע קרב ואזי לתמוך בה. יתכן שסיבת הדבר בכך שהכיתה נחשבת ליחידת-פיקוד קטנה ופשוטה, אשר אין הרבה לאמר עליה, אך אין דבר שירחק יותר מן האמת. הכיתה מהווה אולי את היחידה הקשה ביותר לפיקוד בקרב, כיון שהיא הגוף הצבאי היחיד המרכיב מאנשים, ולא מיחידות. כל המפקדים שמעל לרמת הכיתה לומדים כיצד לנהל יחידות. מפקדה של כיתה חייב ללמוד כיצד לנהל אנשים.

חיילים העושים מלאכתם בתותחים או בטנקים, במטוסים או בספינות, מתקשים לעתים להעריך את השוני העצום של הבעיה הניצבת בפני החייל העושה מלאכתו עם אנשים — ולא עם ציוד. למפקד יש תכנית פעולה אותה עליו למסור באמצעות מלות-פיו לאנשיו וליצור במוחותיהם את בת-דמותה של תכניתו. אנו עושים כזאת מדי יום. זהו עיקר יחסי אנוש. הדבר המקנה לתהליך שיגרתי זה ערך חיוני בלחימת רגלים הוא העדר תפקיד-של-שיגרה — והעדר תחליפים מוכניים לגוף אנושי טהור.

כדוגמה להיפוכו של דבר הבה נבחן לרגע את ההוביצר וצוותו. כלי ההוביצר גופו הוא ביטוי מוחשי והתגלמות בת-קבע לתכלית המשותפת. גשם או שמש, יום או לילה, בהוביצר לא חל כל שנוי. בקרב משרתים אותו אנשים, שכל פעולותיהם מתייחסות אליו ושכל מרצם נדרך סביבו. ההוביצר הוא בעל תפקוד מתמיד, שאינו ברי-שנוי. כך היא משחתת וכן הוא מפציץ. עצם נוכחותה הפיסית של מכונת-המלחמה מספק את רציפות התכלית — וקושר את מרצו ופעולתו של הצות האנושי לביצוע המשימה הצבאית.

סגולת-היוצר של המוח

לעומת זאת, מה נמצא בכיתה רובאית? כיתה היא מושג ארגוני המשותף לחבריה. אין לו קיום פיסי — אפשר לראות רק את הפרטים הנמצאים בו. להמחשת נקודה זו נציין, כי אי אפשר להבדיל בין כיתה מאומנת ובין אוסף אקראי של פרטים, אם שתי הקבוצות שוות במספרן ודומות בצידודן ועומדות בטלות לצד הדרך.

ההבדל טמון, מסתבר לו בחשאי, במוחותיהם. יתר על כן, אפילו כיתה מאומנת חדלה מלהתקיים כל אימת שחבריה חוזרים למצב הרגיל של אנוש, מצב של „אדם קרוב לעצמו“.

רק כאשר חברי הכיתה חושבים במשותף על בעיה אחת, רק אז אפשר להכתירם בצדק בשם „כיתה“. ובכן, זוהי התכונה המכרעת המבדילה כיתה רובאית מצוותם של תותח, טנק, מטוס או ספינה. כיתה היא רעיון המשותף לקבוצת אנשים. שלא בדומה לפלדת הטנק, הרעיון הוא קצר-חיים — שביר — חולף. כך נמצא, כי הלחימה הקשה ביותר הידועה לאדם, לחימת הפנים-אל-פנים וההריגה שהם מנת חלקו של איש הרגלים, מתבצעת במכשיר היותר משוכלל, הפחות אחיד, והקשה ביותר לשיעור מכל מכשירי המלחמה — מוח האנוש.

הנה, עומד לו סמל ומשתאה מדוע זה משוטטת כיתתו ללא מטרה על צלע הגבעה, תחת שתתקוף לפי תכניתו. הסיבה: תכניתו של הסמל נמצאת בראשו הוא, ולא בראשי חייליו. כיתתו פועלת על סמך הנחות רבות ושונות, מחמת העדרן של הוראות פשוטות ומקיפות אשר על פיהן היתה יכולה לפעול במאוחד. הסמל פוקד לנוע על פני שדה. עשרת האנשים שומעים — מצייתים — הופכים לרגע

הפתרון הארגוני

לכאורה יצדק החושב, כי ארגונה מחדש של הכיתה הרובאית בשני צוותים נגרם ע"י שאיפה לפצות בפשטות של ארגון על אי-הודאות של התנהגות-אנוש. הצבא מיטיב להכיר את היחסים שבין מפקדים ובין יחידות — והוא יצר דרג חדש, על מנת להסדיר ולפשט את פעולתה של הכיתה הרובאית. אם יראו את הצות כפקיוד בפני עצמו, והוא ישלח לבצע תפקידים נבדלים, כי אז יועיל הארגון החדש רק להוריד את הבעיה הבסיסית לשלב יותר נמוך בסולם, אך לא יעזור במאומה לפתרונה. אולם, כפי שנראה אפשרי יותר, תהיה הכיתה גופה היחידה הקטנה ביותר ממנה ידרש לבצע משימות עצמאיות והצוותים יהיו תמיד במגע תפקידי הדוק זה עם זה. תפישה זו טובה, ואם רק תובן במלואה ותופעל כיארת, ודאי שתגביר את תכליתיות חיל הרגלים של ארה"ב בכמה מאות אחוזים.

לארגון הכיתתי החדש יש טעם רק בהתייחסו אל תרגולת-הקרב המתאפשרת וחדות לו. ראוי להרהר רגע במעלותיה הבסיסיות של תרגולת-קרב זו. יתרונה הוא לא בכך שבצורתה זו היא הדרך הטובה ביותר ללחום בכל מצב נתון שהוא, אלא בכך שהיא — בהיותה מושתתת על כיתה שאורגנה בשני צוותים הנתמכים אחדדי — מסייעת להביע ארגונית את המסגרת הנפשית היסודית בה חייב מפקד הכיתה לפעול. היא מספקת אבטומטית את יסודות הארגון הכיתתי לכל משימה בייחודת. תרגולת-קרב מצמצמת צמצום רב את הצורך בהסברים בשדה-קרב.

תפקיד מוכני שנדרשת בו מחשבה רבה

לא עוד מוטל על מפקד הכיתה לארגן את כיתתו בגורמים תפקודיים («אש-תנועה») כל אימת שהוא פוקד פקודה. תרגולת-הקרב היא פק"ל ביצועי. ככל פק"ל היא באה במקומן של פקודות ידועות, אשר היה צורך להוציאן שוב ושוב, אילו לא היה בנמצא פק"ל זה. אצל הכיתה מהווה התרגולת, «הבנה», הנוטה לגבש את הכיתה לגוף מאורגן. היא אינה אומרת למפקד הכיתה כיצד ללחום — אך היא מספקת לו את הארגון הבסיסי שבאמצעותו יוכל ללחום. באם נביא בחשבון את הקשיים בהם עליו לפעול חייבים אנו ממילא לתמוך בכל אמצעי אשר יצמצם את בעיתו עד לממדים שניתן להתגבר עליהם.

באמצעות «חזרות» ותרגולים בא החייל לידי הידיעה — והוא אף מצפה לכך — כי צותו יורה כאשר הצות האחר נע — ולהיפך, אולם יש עוד לאמר לו היכן לנוע ומתי לירות, שכן את זאת אין תרגולת-הקרב יכולה לעשות.

הבה נעמיק לעיין ביישום תרגולת-הקרב לבעיות הפיקוד הממשיות של מפקד הכיתה. לוחמת הרגלים היא פונקציה מוכנית הגם שכרוכה בה פעולה רוחנית רבה. שתי דרישותיה העיקריות הן — לקטול ולהתקדם. אורח-הפעולה או תמרון שאינם

לכיתה. במחצית הדרך על פני השדה נורית עליהם אש. הוראותיו של הסמל לא סיפקו להם כל ידיעה כיצד להגיב על מצב חדש זה, ועל כן מתפוררת הכיתה — והופכת לעשרה אנשים נבדלים — ונפחדים — החושבים על עצמם; רגע אחד היתה לפנינו כיתה ובמשנהו איננה. היא מתגבשת סביב תכלית משותפת המוכנת היטב — והיא נמסה כשמשתררות אי-הודאות, ערבוביה, חוסר ידיעה. כידוע מעוררת מציאות שדה הקרב תגובות אנוכיות רבות (שהן, מטבען, קטלניות לגבי מושגים מופשטים). פחד, רעב, כאב ועייפות — כולם גורמים לאדם לחשוב על עצמו. שעה שהוא חושב על עצמו הריהו הופך לחלוטין לפרט, ומבחינה רוחנית, למשך זמן זה לפחות, אינו חבר בכיתה. כדי כך, שאוירת שדה הקרב מעוררת את התמססותה של הכיתה ולא את התגבשותה.

כפני מפקדה של כיתה נצבות ללא הפסק שתי בעיות בעלות חשיבות עילאית:

● ראשית, עליו לתת לפעולות הכיתה כיוון אשר יביא להשגת יעדיו:

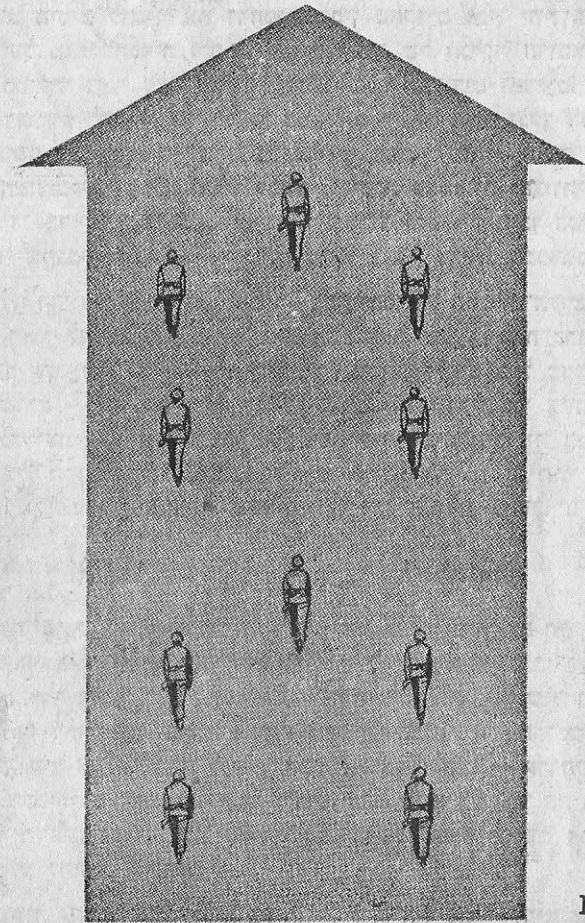
● שנית, עליו לגבש את כיתתו סביב דימוי אחד של כיוון-פעילות זה, שיהיה משותף לכולה, ושהיה מפורט במידה שיהיה בה כדי לספק לכל חבר בכיתה הוראות מספיקות לביצועו.

וכאילו אי די בדרישות אלה, הרי סובל מפקד הכיתה הממוצע ממספר קשיים נוספים. בדרך כלל הוא מפקד על חיילים שאינם ברוכי-הדמיון ביותר שבמסגרת הצבאית — במלים אחרות, אנשים שאינם כה זריזים בהשגת עיון מופשט כמו אלה מחבריהם הקודמים שהעלו בדרגה או שהוקצו לתפקידים טכניים או מנהליים. כמו כן, מפקד הכיתה נאלץ לבצע את מלאכתו גם לאחר שמוחו קהה מעייפות ופחד, גופו עייף מרעב ומהיותו חשוף לשמש או לרוח, וזאת בשעה שכרשה-התפישה של אנשי כיתתו עומעם חלקית מחמת אבידות. הוסף לכך את העובדה ששדות הקרב הם מלאי רעש ואוסרי תשומת לב גם בדרכים אחרות, והרי לפניך מכלול דרישות מאת מפקד הכיתה, העשוי להוגיע גבש כל אדם.

בשל סיבות אלו כולן, הן «המעשיות» והן הרעיוניות, נמצא שהפיקוד על מרבית הכיתות הינו דל — גם כאשר הוא קיים. לעתים תכופות מדג, באימונים, מיגיעים מפקדים בלתי-כשירים את אנשיהם, בשעת ביצוע התקפה, בפקודות — לכאורה מעין «תנועה ואש», או «זווה אנשים, זווה». בשדה הקרב עדין לא שמע חייל את הפקודה «תנועה ואש», ועוד לא יצר לו אדם חי תמונה מועילה במוחו על פי פקודה זו.

במציאות, בשדה הקרב, מפקד כיתה מטוג זה אינו עושה בדרך כלל מאומה. והרי חייל המסכן את חייו זכאי לפחות לכך, שידע באופן כללי מה מצפים ממנו, כי יעשה.

תורמים לביצוע של אחד משני תפקידים אלה, הם מיותרים. כיתה מבלה יותר מ־90 אחוז מזמנה בתנועה, ורק כ־10 אחוז מזמנה — בלתימה. בשל סבה זו בלבד חשוב לפתח אורחי־פעולה הטובים ביותר בשביל התנועה.

תבנית-מסע

צות בית צועד מאחורי צות אלף בלא רוח. ביו איש לאיש עשרה מטרים.

תנועת הכיתה מתבצעת באחד משלושת המצבים העיקריים הבאים:
(א) היא עוברת בפשטות מנקודה א' לנקודה ב' מבלי להקדיש תשומת לב לאויב. (כחלק מיחידה גדולה יותר, וכדומה).

(ב) היא נעה לקראת האויב כשהסיכויים למגע הם מועטים, אך הם בכל זאת בגדר האפשרות (יש הצדקה לנקיטה באמצעי זהירות ידועים, אך המהירות רצויה ביותר).

(ג) היא נעה לקראת מגע, ומצפה להתקל בכל רגע בהתנגדות אויב. אם יכולה כיתה רובאית לבצע שלושה דברים אלה היטב, כי אז היא יכולה גם לבצע היטב את רוב־רובה של פעולת ההתקפה. במקרה שהתפקיד הטעון ביצוע הוא לנוע, הרי הדרך הפשוטה ביותר היא שצות „ב“ יצעד בעקבות צות „א“ ללא כל רוח. לכך אפשר לקרוא „תבנית-מסע“, וזו צריכה להיות תבנית-הכיתה התקינה, במקרה שאין נתונים מיוחדים, ובהעדר כל הוראות נוגדות.

במקרה שהכיתה שוגרה במשימת איגוף, או כפטרול, לבדוק חוזה, כפר, קבוצת עצים או קו רכס, ואם אין ודאות שיווצר מגע עם האויב, אך הדבר אפשרי — אזי התפקיד הטעון ביצוע מחייב לנוע בתבנית אשר לא תפחית מן המהירות, אך תספק אפשרות להגיב, ותעניק לכיתה מידת־מה של הגנה במקרה שתתקל לפתע באש אויב.

הפתרון הקל והתקין ביותר לבעיה זו הוא להרחיק את צות „ב“ לאחור כדי 50 מטרים (עד אל מחוץ לאזור המוכה באש המכוונת אל צות „א“), כשמשימתו לצעוד בעקבות צות „א“ כשהוא נכון להנחית אש־תגמול על כל כח אויב אשר יאסור קרב על צות „א“. מונח הנהוג בחיל השריון, „תנועה מחופה“, ייטיב לתאר תפקיד זה.

המצב האחרון, בו מצפים מדי רגע למגע עם האויב, דורש מצות „ב“ יערוך את פעולת החיפוי שלו מעמדות שנבחרו בקפדנות, זו אחר זו, כשאנשי הצות שרועים במצב ירי ממנו יוכלו לפתוח באש על המקומות בהם עלולות ביותר להמצא עמדות האויב. ההגיון מחייב לכנות מצב זה „חיפוי בדילוגים“.

שומה על הכיתה להיות מוכנה גם לירות ולנוע תוך כדי התקפה. תפקיד זה אפשר לבצע כשכל צות יעסוק לסרוגין ב„תנועה קדימה“ ובהנחת „אש חיפוי“. תיאור זה עלול להשמע כהפשטתי יותר של ההתקפה, אך מבלי להתייחס לאויב ולפני־הקרקע, הרי הוא כולל את כל העקרונות הנוגעים לענין, הן הארגוניים והן המבצעיים. כל דבר אחר שעושה הכיתה הוא פחות מורכב מאלה, ואין צורך לדון בו.

אורחי־פעולה אלה הם תפקודיים. כל אורח פעולה שסיבך יותר את ביצועם של תפקידים אלה אין בו צורך וערכו אינו אלא מפוקפק. לדוגמה, לא נראה שיש איזו שהיא תכלית מיבצעית בעלת חשיבות אמיתית לתבנית ה„יהלום“ או לתבנית ה„ראש־חץ“ של הכיתה.

חלוקת הכיתה לשני הצוותים מורידה אחדות מן הבעיות הקשות יותר למורד הסולם, אל מפקד הצות. אולם משימתו של זה נעשית פשוטה בהרבה ע”י

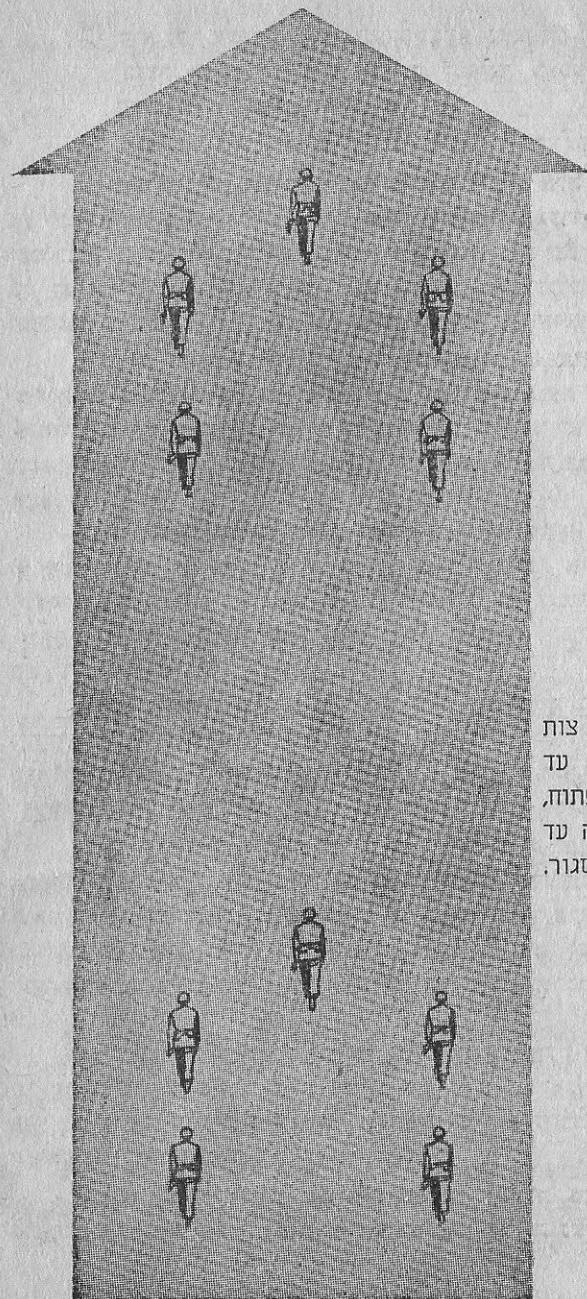
העובדה שההחלטות העיקריות נחרצות בשבילי ע"י אחר, וכי פעולת צות היא בדרך כלל ברורה ואינה ניתנת לפירושים שונים. או שהוא יורה, או נע, או שהוא מתכוון לירות. במובן מסויים הוא יורש את בעית הפיקוד בזעיר אנפין; כיון שעתה הוא האדם היחיד בכל סולם הפיקוד שתפקידו לפקד במובנה הקצר ביותר של המלה — על אנשים, ולא על יחידות.

ניתן לשער, כי ברמה זו יהיה טבעה של מנהיגות הנדרשת כזה, שמופת אישי פסי יהיה בהכרח אורת־הפעולה הראשי. „ממני תראו וכן תעשו“ עשוי לעתים תכופות להיות כל מכלול ההוראות הדרושות. זו איננה ההוראה המושלמת, אך היא הוראה מובנת המסוגלת לעמוד במבחן. מפקדי הצוותים התכליתיים יותר יעשו יותר מכך, והם יאמרו לטוראי ג'ו להיכנן עליו לנוע ולאן עליו לירות. תחת אש כבדה, כאשר יגברו ההסוסים לפעול על פי הוראות כלליות, שומה על מפקדי הצוותים לפרט בדבורם, פן יכשלו צוותותיהם.

רב הספק אם נתנו היילים אמריקאיים רבים את חייהם למען מולדתם בתגובה לאיתות אצבע או זרוע. יש לבחון־מחדש את השימוש באותות כאלו. נענוע היד ממרחק הוא סתמי מדי, חסר משמעות מדי, בשביל לעורר תנועה קדימה.

מבלי להביא בחשבון מספר אגדות אמריקניות המספרות על הפוכו של דבר, הרי בשדה הקרב מופגנת רק יזמה מועטה בלבד. כאשר מתחילים הכדורים לטוס, משתטח האדם הממוצע על בטנו. הוא נשאר בצורה זו עד שיצטוו לעשות אחרת. לדוגמה, ההבדל העיקרי בין יחידות „ירוקות“ ויחידות ותיקות הוא בכך שביחידות „ירוקות“ נהוג שכל איש דבק לאדמה וממתין לאחרים שיקומו ויבצעו באופן ספונטני את מה שאומנו לעשות במשך זמן כה רב ואת מה שאגדות־העם שלנו מספרות לנו כי הם לבטח יעשו — וזוהי, בדרך כלל, המתנה ממושכת. ואילו ביחידות הותיקות נמצא אדם אשר למד בדרך הקשה, כי דבר לא יתרחש אם לא ינקוט מי שהוא באיזה אמצעים שהם — אדם המישיר מבטו לעיני חיילים אחדים ומצווה באופן אישי על כל אחד ואחד מהם לבצע איזו משימה מפורשת ביותר, כמו „עבור אל גדר שיחים זו“ — „הטל רימון בחלון זה“ — „חצה שדה זה“ — „ירה בבית זה“. בהעדר פקודות כאלו עושה החייל את הדבר הטבעי לו ביותר — שום דבר.

בנושא זה צפונה מחשבה מעניינת. ציפיה זו ליזמת החייל שתפגין עצמה עולה בקנה אחד עם אגדות־הגבורה, אך לא עם ההנחה היסודית עליה מושתתת שיטת המשמעת הצבאית. שיטת המשמעת של הצבא בנויה כמשוער על החישוב כי ציות אבטומתי ואינסטינקטיבי נדרש מן החייל בשדה הקרב. עקרון זה יש ליישם לגבי כל איש ואיש, עד האחרון שבהם. אך התביעה המתלווה לו היא כי מפקדו של אותו איש אחרון חייב לתת את הפקודות להן נדרש האיש האחרון לציית אינסטינקטיבית. וכאן נקודת התורפה המסורתית. ודאי, השיטה מוצדקת, וחיונית, למרות נטיה זו

תנועה מחופה

צות בית צועד בעקבות צות אסף במרחק חמישים עד שבעים מטרים בשטח פתוח, ובמרחק עשרים וחמישה עד שלושים מטרים בשטח סגור.

להשליכה לכל רוח דוקא כשהדברים מגיעים ל„חוד החנית“. תהליך של ברירה טבעית מאזן בקרב במידה חלקית נטיה זו.

מקור פליאה למספר מומחי אימון הוא העובדה שדביזיות ותיקות־קרב מסוגלות ללחום כה טוב ללא כל אימון רשמי בלחימת רגלים, או לאחר אימון מועט בלבד. הסגולה היחידה המבדילה יחידות רגלים ותיקות מיחידות „ירוקות“ היא עליונותם בכל הרמות של מפקדים שליטים ונחושים. אנשים אלה, לא תמיד הם מגומסים — ובדרך כלל הם מתוסרי־סבלנות ושופעי בטחון עצמי. לעתים

רחוקות יתרשמו מיוזמה שהיא ברכה לבטלה. הם יודעים מה רצונם — הם מוציאים פקודות להשגת רצונם, ודואגים לכך כי תבוצענה. בעוד שמרבית האנשים לא יסתכנו מרצונם, הרי רק לאנשים מועטים ביותר ישנו האומץ לסרב לציית למפקד המישיר מבטו לעינם ואומר „קח את סמית וג'ונס, והכנסו לבית זה, וטהרו אותו“ או „פטרסון, ירה מחסנית אל פינת החורשה הזו“.

ביחידות טובות ומנוסות־קרב — ממש כפי שהדבר בקבוצות כדור־בסיס טובות — יש תמיד שפע של חילופי־דברים. זהו התהליך התמידי של שינוי, הוספה וחיזוק ראיית תמונת המבצעים המתפתחים.

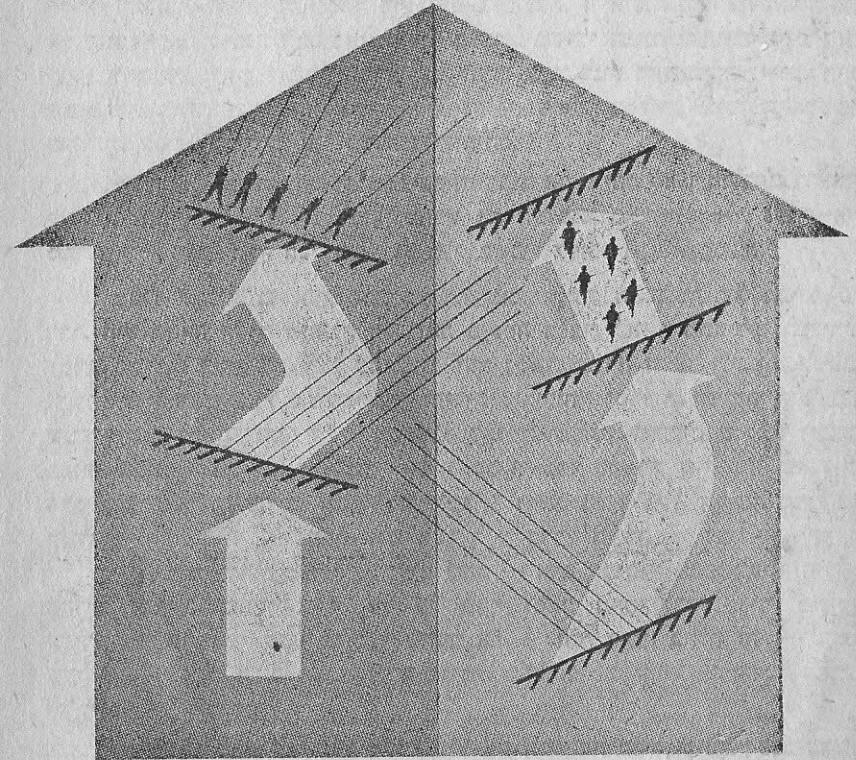
הגרמנים שהם אנשי־רגלים רבי כשרון ויכולת, הם גם לוחמים רעשניים. הנס ופריץ מקבלים במשך ההתקפה שפע של הוראות מפי וולפגנג הפלדוויבל — להיכן לנוע, או לאן לירות.

עיקרה של הלחימה מתבצע תמיד בידי קומץ אנשים הרואים את הלחימה כענין מעשי. הם אינם משתמשים בשום אותות או מלות קסם. הם משוחחים על ענין — מחליטים מי יעשה מה, ומתחילים בביצוע.

מוציאת מפקדים

בימים אלה של כוננות תמידית, ניצבים אנו בפני הבעיה כיצד לאמן עכשיו מפקדים נכונים לפעולה בקרב. כאשר איננו יכולים להעזר בתהליך הברירה־הטבעית של הקרב, עלינו לחפש אנשים בעלי אישיות שליטה ולמנותם למפקדים. עלינו לאמר למפקדי הכיתות כי עליהם להיות דברנים, עליהם לצייר תמונות מלוליות — להוציא הוראות מפורשות שאין לטעות בהבנתן. אין להניח דבר למקרה או לספק.

מפקדי כיתות מעטים בלבד מוכתרים בתואר דוקטור לפילוסופיה — והגם שאחידים מהם הנם בעלי־לשון יותר מאחרים, הרי התבונה תציע לנו לפשט ככל האפשר את משימותיהם; וזו הנקודה בה באים תרגולת־הקרב ושיטת הצוותים ומשחררים את מפקד הכיתה לפחות ממחצית הצורך המכביד עליו — לעסוק בהסבר־י־שדה־קרב. אלה הטוענים, כי הדבר שולל ממנו את זכויותיו, ממעיטים בהערכת גדלה של הבעיה שעוד נותרה לו. לקבוע תחת אש — היכן מקומו של האיב, כיצד לגשת אליו, כיצד לשלוט בצוותו, כיצד להשרות מרוחו של אנשיו, וכיצד לקיים ולעדכן את ראיית־הדברים של הכיתה — כל אלה הנם משימה נכבדה וקשה לכל אדם.

חיפוי בדילוגים

כאשר צפוי מגע עם האויב, נעים צותי הכיתה לסרוגין. צות אלף נע קדימה בחיפוי של צות בית, הנמצא בעמדה חולשת. בסיום התקדמותו תופס צות אלף עמדה חולשת ומחפה על התקדמותו של צות בית אל העמדה החולשת הבאה שלו. כך מתקדמת הכיתה בגיחות מהירות, קצרות.

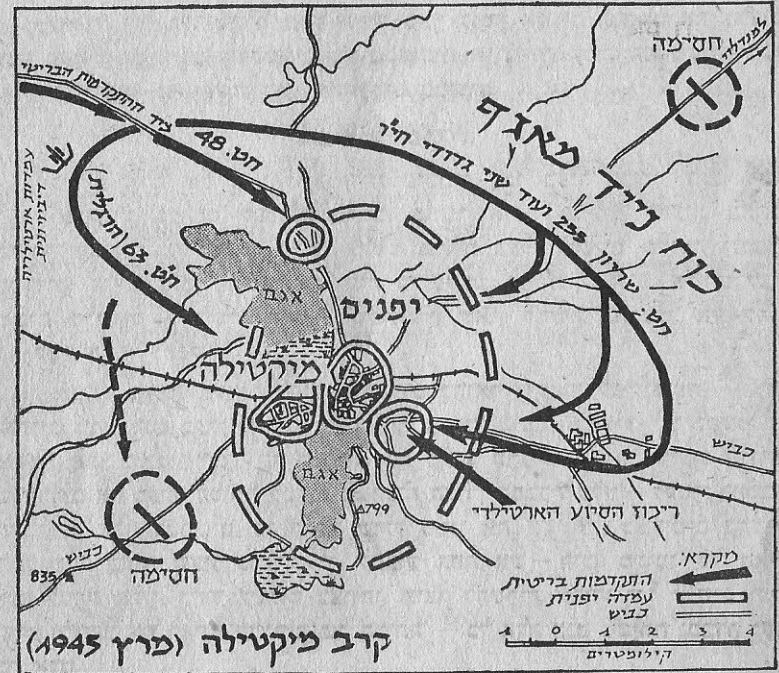
„בהתכוננך במפקד מוכשר ביותר,
המנהל מערכה קשת-לחימה, תראה...
אמן היוצר את יצירתו“.

הקרב על מיקתילה

(פרק מתוך טור)

הפילדמרשל סיר וויליאם סליס

הדיביזיה ה-17 ובריגדת הטנקים ה-255 היו ערוכות להתקפה על מיקתילה. בפיקודו של קוואן. הדוחות שהגיעו לידי קוואן הזהירוהו, כי חיל המצב של העיר יהיה חזק יותר מכפי שהוערך תחילה. קווי המגן החיצוניים הקיפו את

הזירה — בורמה

מיקתילה כולה בצורת אליפסה שאורכה כ-7.5 ק"מ ורוחבה כ-5 ק"מ. קווי המגן שממערב, העבר בו היו שני האגמים הגדולים את מרביתה של החזית, היו הקשים ביותר לתקיפה. קוואן ידע, כמו כן, כי גופי גייסות יפניים ניכרים

משוטטים בסביבה וקרבים אל העיר. הצורך לתפוס את מיקתילה ואת שדה התעופה שבמבואותיה המזרחיים בטרם יוכל האויב לבוא בעצמה-של-ממש להצלתה, היה דחוף. הוא החליט, על כן, לחסום את דרכי הגישה הראשיות לעיר באמצעות פלוגות שנשלחו חוצה למרחק של קילומטרים אחדים, ותוך כדי שימוש רב עד מאוד בניידות, שריון וסיוע-אוויר, להנחית את התקפותיו מן הצפון ומן המזרח.

מוחלבו

תמרוניו של קוואן היו נועזים וגמישים. בבוקר 28 בפברואר, בהניחה מאחוריה בתאבטוקון את הכל פרט לרכב לוחם הכרחי, וכשהיא מסלקת מלפניה התנגדות קלה, צעדה הבריגדה ה-63 אל אזור שנמצא כ-3 ק"מ צפונית מערבית למיקתילה. משם קדמה את גייסותיה הקדמיים עד שבאו במגע הדוק עם עמדות המגן המערביות, ואילו על פני הדרך הראשית מצ'אוק הוצב מחסום דרכים חזק. באותה עת עצמה, הארטילריה הדיביזיונית — אשר גדוד רגלים אחד סייע להגנתה — נכנסה לעמדה שנמצאה כ-3 ק"מ בעורף, ואשר ממנה יכלו התותחים לתמוך בהתקרבות אל העיר מכל כיוון שהוא.

הבריגדה ה-48, בנועה משני עברי הדרך מתאבטוקון, הלמה בקווי-המגן הצפוניים של מיקתילה, אך עוכבה שם עד רדת הלילה ע"י אחת מעמדות האויב החזקות יותר, שנמצאה מביב מגזר שבפאת העיר.

בריגדת הטנקים ה-255, כששני גדודי רגלים וסוללת ארטילריה סע-עצמית בת 25 ליטראות תחת פיקודה, נעה במהירות, בדילוגים, וסבה את מיקתילה מצפונה, מצפון-מזרחה וממזרחה. הדרכים לתאזי ולפיאובווי נחסמו על ידיה, ולאחר נסיעה „מרנינת-לב" של כ-16 ק"מ ללא דרך, התקבצו מחדש הטנקים והרגלים שלה ממזרח למיקתילה. קוואן העמיד לרשותה את עיקר הסיוע הארטילרי וסיוע האוויר שלו; וכאשר השתאגו הטנקים להסתערות, כשהרגלים רכובים על סיפניהם, הקדימו אותם הרעשה ארטילרית ומהלומות-אוויר שהיו מתואמות-היטב, מדויקות וכבידות. הסתערות משורינית זו נתקלה באש כבידה של הארטילריה, ושל כלים נגד-טנקיים ומקלעים, שנורתה מרשת עמוקה של בונקרים ובתים מבוצרים, אשר אשם היתה מסייעת-אהדדי. צלפים, שנחבאו בכל עבר, „קטפו" את אנשי הרגלים שלנו שעה שהללו הבקיעו דרכם לתוך החובות העיר עד אל תחנת הרכבת, בקטלם אויבים רבים ובהשמידם תותחים אחדים. התנגדות היפנים היתה קנאית ונמשכה עד למות. יפנים פצועים והבורות של ניצולים המשיכו עדיין להלחם נואשות באיזור אותו שטפנו. בשעות אחר הצהרים המאוחרות התברר כי את פעולות הטיהור וההתבססות אי-אפשר יהיה להשלים בטרם חשכה. קוואן, שחשש בצדק להשאיר את טנקיו למשך הלילה בינות להריסות, הסיג לאחור, למרות מחאות, את הכוח התוקף, עד למקום

מבטחים במרחק כ־3 ק"מ מחוץ לעיר, והניח רק פטרולים חזקים להחזקת השטחים שכבשנו.

במשך הלילה הסתננו היפנים וחזרו אל אחדים מן השטחים אותם הפסידו, וקרב מגע נמרץ ועז התנהל בחשכה.

אני בא למיקתילה

אותו יום נמצאתי בחזית מנדאליי, מקום שם החלה לאמיתה הפריצה של הקורפוס ה־33, שבראשו הדיביזיה ה־19, ודאגתי היתה נתונה לכך, שהפריצה תהיה מתואמת היטב עם מבצעו של הקורפוס ה־4, במיקתילה. בשווי בערב למפקדתי במוניאבה עיינתי בדוחות ממיקתילה. הללו עוררו את הרושם שההתקפה נבלמה, ואני ההלטתי כי עלי לנסוע לשם. לא יכולתי להסתכן במיסקינה שניה. אטוס לשם בבוקר הבא, חשבת. חמתי בערה בי כאשר הודיעוני אנשי חיל האויר המלכותי, בנימוס רב ביותר, אך בתקיפות לא פחותה, כי הם לא יטיסוני למיקתילה — הדבר היה מסוכן מדי! מסלולי המראה עדיין לא תוקנו כהלכה, הם נמצאו תכופות תחת אש, והיו ידיעות על מציאותם של מטוסי־קרב יפניים. לא היתה כל תועלת בכך שהצבעתי לפניהם על העוכדה, כי בריגדה שלמה הונחתה על מסלולי המראה אלה עצמם, וכי במסלולים אלה השתמשו במשך כל שעות היום מטוסי תובלה בלתי חמושים של חיל־האוויר־המלכותי ושל חיל האויר האמריקני וכאשר נורו עליהם יריות, לא הוטלה האחריות על חיל־האוויר־המלכותי שכן על הרגלים הוטל להגן על המטוסים מפני התקפות־קרקע; אך נאמר לי, כי חיל־האוויר־המלכותי ישמח להטיס כל אחד מקציני המטה שלי לכל מקום ובכל זמן, אך לא אותי, לא למיקתילה, לא עתה. תפישה זו של ערכי היתה מחניפה אולם מרגיזה ביותר. עמדתי ליישב את הענין עם וינסנט, עת למזלה של ידידותנו, אותה הרביתי להעריך, צץ בי רעיון אחר.

זמן לא רב לפני כן הגיע למפקדתי לביקור גנרל אמריקני ועמו מפציץ „מיטשל" אישי שלו. שאלתיו אם יחפץ לבוא עמי לראות חלק ממערכת מיקתילה. כפי שקיייתי, בנדיבות אמריקאית טיפוסית הציע כי נערוך את המסע במטוסו. קיבלתי את הצעתו בתודה והשכמ בבוקר 1 במאסר יצאנו לדרך — כשאני מרגיש עצמי כתלמיד בית־ספר שהתחמק למשך יום מאולפנו. ססנו אל מפקדת הקורפוס ה־4 שעל גדת הנהר, מול פאגאן. נטלנו עמנו את מאסארוי, והמשכנו אל אחד ממסלולי־המראה שנמצאו אז בשימוש ליד תאבוקטון. סביבת המסלול היתה שלווה למדי, הגם שנשמעו פעולות טיהור מועטות ממרחק לא רב, וגויות אחדות של יפנים היו מוטלות בפאת השדה. הוצעה לנו ארוחת בוקר שניה, ואני אכלתי אז את הארוחה היפנית הראשונה שלי — ביסקויטים ומזון משומר ממחסן שנלכד. המזון לא היה טוב ביותר. הסיפוק הנפשי שנתן

לי היה רב יותר מערכו התזונתי. פאנצ'י קוואן שלח מספר ג'יפים לפגשנו, ואנו נטלטלנו בלב קל לאורך הדרך אל מפקדתו, ששכנה ליד מיקתילה ממש. חיש מהר הכניס את מאסארוי, אותי, ואת ידידנו האמריקני בסוד תמונת הקרב אשר, אם לשפוט לפי ההמולה, העשן, והזמזום המתמיד של מטוסי הקרב הצוללים אל מטרותיהם, כלל לא היה תגרה קטנה. אכן, אותו יום, 1 במאסר, היה יום הלחימה המרה ביותר. גייסותיו של קוואן היו נוגסים באטיות בקוי המגן של היפנים, נוקשים ככל שאלה היו. הבריגדה ה־63 החלה בהתקפה על מיקתילה ממערב, ולמרות שהיו לפניו דרכי גישה מוגבלות בלבד, נמצאה עד מהרה בתוך פרברי העיר. הבריגדה ה־48, בסיועם של מספר טנקים, חידשה את ההתקפה מצפון, על מיקתילה המזרחית, והיתה מתקדמת נוכח ההתנגדות הנחושה ביותר. בריגדת הטנקים ה־255 ואנשי הרגלים שלה לכדו גבעה תלולה ובצורה מאוד אשר התרוממה באחת לגובה של 150 מטרים בפאתו של האגם הדרומי, קרוב לפינה הדרומית־מזרחית של מיקתילה, ואפשרה תצפית על פני כל האיזור כולו. כאן התנהלה לחימה מרה, כי הטנקים והרגלים פילסו את דרכם בביצורי העיר גופה.

קוואן ניהל קרב קשה ומפוצל זה באורח רב רושם. כשתשומת לבו העיקרית נתונה לבריגדות התוקפות השונות, היה עליו תכופות להציץ אל מעבר לכתפו שעה שהיו מובאים אליו דוחות בדבר תנועות יפנים באיזורים הסובבים אותו. כמו כן היו מוטלות על שכמו כל הדאגות הכרוכות בקו אספקה אוירי (אשר היה מושתת על מסלולי המראה שאחזתנו בהם היתה רופפת), בזמן בו היתה הוצאת התחמושת והדלק בשיאה, וצרה לא פחותה מן האחרות — הוא סבל ממחסור חמור בשינה, והמשיך כך עוד ימים אחדים. עם זאת, במשך כל הזמן היה ער לכל שינוי במצב בכל גזרה שהיא, והפנה את סיוע האויר והארטילריה שלו לפגוש כל שינוי כזה ולנצלו. אחיזתו האיתנה בעיצבותיו שלו ובאלו של האויב לא נתרופפה מעולם. בהתבוננך במפקד מוכשר ביותר, רב נסיון ונחוש החלטה, המנהל מערכה קשת־לחימה, תראה לא רק אדם הגובר על המאמצים הנפשיים והגופניים הקשים ביותר, אלא גם אמן היוצר את יצירתו באמנות הקשה והמרכבת מכל. כאשר התבוננתי בו הרהרתי עד כמה טובים מפקדי הדיביזיות אשר לי. לאהר דברי עם מפקד בריגדה, ולאחר שהאזנתי לרשת האלחוט של הטנקים — מעשה שתמיד מעניין, ותכופות כדאי לעשותו בפעולה — עזבתי את קוואן שהוסיף לנצח על תזמורתו הקטלנית שלה, כשלבי סמוך ובטוח, כי בדרג הגבוה ביותר נמצאת המערכה בידיים היודעות את מלאכתן. חשבתי ללכת מעט קדימה ולראות כיצד היא מנוהלת בדרגים נמוכים יותר. בחרתי בבריגדה ה־48, כיוון שבאותו רגע נראה היה שהם עוסקים בפיצוח אגוז קשה במיוחד.

שוב בקרב. בלא לשנות את עמדתו הטיל שנים או שלושה רימוני-עשן ומסך לבן של עשן נתמשך על פני חזיתם של הבונקרים. אחד מחיילי הגורקא שבמורד קפץ על רגליו, הניף זרועו, וכל התבורה, כשהיא גחונה ושפופה, רצה קדימה. כאשר נמוג העשן לאחר דקה או שתיים, היו כבר כולם רבוצים שוב מאחורי מחסה, אך במאה מטרים קרוב יותר לבונקרים הללו. מספר פגזים קטנים התפוצצו במים, ליד פאת האגם. בין אם נועדו לטנק ובין אם נועדו לחיילי הגורקא — החטיאו את שניהם, ותותחני האויב לא הוסיפו עוד כל תרומה לקרב.

כאשר חזרתי לחפשי אחר טנק, נעלם זה מן העין, אך מסך עשן — הפעם, סבורני, ממרגמות רגלים — סינוור שוב את הבונקרים. חיילי הגורקא חשו קדימה, חומקים ומתפתלים על פני הקרקע המבותרת, עד אשר אחדים מהם הגיעו ודאי למרחק שאינו עולה על 30 מטרים מן האויב. אי-שם מאחורי סבך השיחים היה הטנק יורה בשיטתיות פגזים חודרי שריון אל כוכי-היריה בבונקרים. „מזרקות“ אבק ושברי לבנים התנשאו עם כל פגיעה ופגיעה.

עם התקרב הקרב לשיאו יצאנו מחצר הפגודה ועברנו אל נקודה שנמצאה מעט קדימה, מימין, ואשר ממנה, ומאחורי משוכת צבר עבה, היה לנו מראה טוב יותר על המתרחש. הטנק הופיע שוב מסביבות סובך השיחים, והתקדם בעודו יורה. בהדרגה פילס לו דרך מסביב הבונקרים אל עורפם, ולפתע נמצאנו אנו בקו האש שלו, ואחדים מכדוריו, אלה שהיו גבוהים מדי, נתזים וטסים היישר אלינו. מפקד ארמיה אחד, מפקד קורפוס אחד, גנרל אמריקאי, ומספר אנשים פחות נכבדים שכבו ארצה תוך אחדות דעות הראויה לציון. האבידה האחת היה טייס אמריקאי ביש-גדא מחבורתנו, אשר „תפס טרמפ“ בכלי-רכבנו בשביל לחנות בשעשוע. כאשר שרקה דמתכת מעל ראשו הטיל עצמו למחסה — אל משוכת הצבר. לפני כן פשט הוא את חולצתו, והוא נחלץ עתה מן המשוכה ככרית-סיכות מוכתמת דם. אולם הוא היטיב לשאת את מזלו הביש, ונתן עצמו לשליפת קוצים שהיתה ודאי מכאיבה ביותר.

לאחר התרגשות קטנה זו, ולאחר שהטנק, לרווחתנו הרבה, נע שוב לאגף, התבוננו בשלבים הסופיים של הפעולה, נפח-אש מקלעי ה„בראן“ והרובים גבר, ותחתו של הטנק הטיח פגזיו. לפתע „קמו שלושה חיילי גורקא ביחד על רגליהם, ורצו קדימה. אחד נפל, אך שני האחרים עברו את המטרים הספורים שעד לבונקרים ותחבו קני תת-מקלעים מסוג „תומי“ לתוך כוכי-היריה שבהם.

מאתוריהם התנשאה שורה בלתי ישירה של רעיהם; שורה נוספת התפרצה מתוך סבך השיחים, כשכידוניה בוחקים באור השמש. הם התקבצו נכחיל סביב הבונקרים, ולרגע פסקו כל היריות. ואז, מאחורי אחת התלוליות, הופיעה קבוצת מסמורטטת של כחצי תריסר דמויות לבושות חאקי, הנסות על נפשן. בראשן רץ, בזאת הבחנתי, אדם, שגובתו רב מדי לגבי יפני. עשרים רובי גורקא הרעימו

הקפנו בגיפ את צפון העיר, ואחרי כן התקדמנו ברגל, בזהירות גדולה יותר. בדרכנו שוחחנו עם מפקדי-משנה אחדים. כולם היו טרוודים מאוד במערכותיהם הקטנות וכולם שופעים עוז רוח. אחד מהם אמר לנו, כי המקום הטוב ביותר לראות את המתרחש הוא על פגודה איתנה אשר נצבה על תלולית סמוכה. הגענו אליה לאורך שביל אשר שיחים סככו עליו מעין האויב, ותוך כדי גחנה ליד הגדר הסובב אותה חצינו מרפסת רחבה, שאותה כבר תפסו מספר אלחוטאים הודיים ופלגות תצפית. בהציענו בזהירות מעל הגדר מצאנו מימיננו את קצהו של האגם הצפוני, שליו ורוגע. בחזיתנו, משמאל, במרחק של כ-1000 מטרים, נכנסה הדרך הראשית למיתקילה בינות בתים צפופים שעתה כרעו תחתם באבק, עשן ולהבורה, שהעלתה ההרעשה. עתידים היינו, זאת ידעתי, להסתער במקום זה — אולם חיזיון שראינו במורד שמתחתינו, ממש לפנינו, לכד את תשומת לבנו.

חופו הדרומי של זיאגם נמשך לאורך כקילומטר ומחצה, בערך במקביל לפאתה הצפונית של העיר, ובין השניים השתרעה רצועה ברוחב של כ-800 מטרים, שפה ושם צצו על פניה אגודות שיחים ועצים. כשלוש מאות מטרים מאתנו, פזורים לאורך תעלות מים, מציצים סביב תלוליות עפר ורובצים בין השיחים, היו עשרים או שלושים חיילי גורקא כשכולם צמודים היטב לקרקע. ניכר היה מ„מזרקות“ העפר המתנשאות סביבם שהם תחת אש כבדה למדי. הרחק משמאלם ומעט בחזיתם של חיילי גורקא אלה היה סבך שיחים קטן. מפאתו היו אנשי גורקא נוספים משלחים צרורות ממקלע „בראן“. טנק „שרמן“ יחיד שניצב בינינו ובין אותו סבך שיחים, במהמורה שעל שוליה גדלו שיחי קוצים, היה מוסתר מעיני האויב, אולם גלוי לעינינו. בהפסקות בין היריות יכולנו לשמוע את מנוע הטנק גונח ורוטן. הערכות כוחותינו, שתי מחלקות וטנק, היתה ברורה לנו למדי, אך לא יכולתי לראות אויב.

הנהה האיץ הטנק את מנועו עד לשאגה רועמת, הודחל קדימה מטרים אחדים, ירה מהר מספר פגזים בזה אחר זה, ונסוג בחשאי לתוך מחסהו. התבוננתי במקום פגיעת הפגזים מבעד למשקפתי. יכולתי לראות, במרחק של כ-500 מטרים, שלוש תלוליות נמוכות, מצומחות עשב. הן נראו לי תמימות למדי, ולא נבדלו כמעט במאום מתריסר תלוליות אחרות שסביבן. אך באמצעי את עיני הבחנתי באחת מהן נקב כהה, שסביבו ריחף העשן הערפילי של מקלע לוחט: יכולתי לשמרע את קול ה„תק-תק-תק“, האיטי יותר מזה שלנו, של ירית המקלע. בחפשי בדקדקנות גליתי חרכי-יריה גם בתלוליות האחרות. היו לפנינו שלושה בונקרים יפניים טיפוסים, מחוסנים מפני כל פרט לכבדים שבפגזים, מותקנים להגנה היקפית ו„שורצים“ בכלי-נשק אבטומטיים — אכן, אגוזים קשים. הטנק התערב

במטה. אבוי לכושר קליעתם של אנשי הגורקא! שום יפני לא נפל; בעיקולים המשיכו כולם לרוץ. אך תוך שניות מועטות נפלו כולם. ואחרון הנופלים היה האדם הגבוה. הטנק קרב בגניחות, הנמיד מקלעו, ובהדגשה שהיתה אולי בלתי נחוצה, חיסל את האיש. תוך עשר דקות נוספות, לאחר שוידאו כי לא נותר שום יפני חי בבונקרים, נעו שתי מחלקות הגורקא והטנק בעל הצוות היהודי שלהם הלאה אל יעדם הבא, אשר בודאי נמצא במרחק רב משם. הופיעה חבורה עורפית, טיפלה בפצועים מבין אנשי הגורקא, גררה החוצה את גויות האויב בשביל לחפש אחר מסמכים ותעודות זהוי. הכל נעשה באורח עסקי ביותר. אם הקדשתי להתרהשות אחת-יחידה זו (אשר דומות לה נרחשו בעשרים מקומות אחרים במערכה), מקום רב יותר מאשר לפעולות חשובות בהרבה, אזי יש לי הצדקות לכך. בהודמנות זו הייתי קרוב ללחימה-ממש יותר מאשר בכל פעם אחרת. מאז היותי למפקד ארמיה, היתה זו טקטיקת רגלים ושריון ועירה מעשה ידי-אמן, מן הנאות אשר ראיתי מעודי. ויש סיבה שלישית, האנשים שביצעו פעולה זו היו מרגימנט גורקא אשר בו הוענק לי הכבוד לשאת דרגת קולונל

כיבוש מיקתילה

בשובנו אל מפקדתו של קוואן, עקבנו אחר התקדמותה הכללית של ההסתערות על מיקתילה. לא בכל מקום התנהלה למשעי כמו באותו קרב שבו חזינו. אותם ימים מועטים שהיו לאויב בשביל להתכונן, לא בזבזנו על ידיו. כל בית היה נקודה-בצורה, בכל תעלת-מים היו בונקרים מוסוים, ובכל ערמת גרוטאות מקלע או תותח נגד-טנקי. צלפים ארבו בכל חורבה. היתה זו לחימה יקרת מחיר, ואמבולנסים-גיפים שוטטו הלך ושוב בין שדה הקרב ומסלולי ההמראה כשהם נושאים את הפצועים לפינוי מהיר ומושיע. ההתקדמות, הגם שהיתה איטית, היתה מתמדת.

במשך יום 1 במארס והלילה שלאחריו התנהלה לחימת גוף-אל-גוף שהיתה נמרצת מכל מה שנתנסינו בו כבר בזירת מלחמה זו. בה היה קרב-המגע הכלל, ולא היוצא-מן-הכלל. לשעות הערב, כאשר יצאנו למוניאבה, כבר העמיקו גייסותינו בתוך העיר, אך ההתנגדות היפנית לא הראתה שום סימני התמוטטות. הם גועו באשר לחמו, וכאשר ירדה החשכה, אפילו באזורים אותם כבשנו יצאו השרידים מן המרתפים והחורים לחדש את הקרב. ב-2 במארס, במיקתילה המזרחית, דחקה לאט-לאט הבריגדה ה-48, בסיוע ארטילריה, טנקים ומטוסים, את האויב מבית לבית, עד כי סוגר בקצה הדרום של העיר כשגבו אל האגם הדרומי. הבריגדה ה-63, בשתי התקפות חזקות, טיהרה את כל מיקתילה המערבית כולה, תוך כדי גרימת אבידות כבדות לאויב. במשך יום 3 במארס, לאחר לחימה נמרצת, טוהרה לבסוף מיקתילה המזרחית ע"י סדרה של התקפות מעברים שונים אל נקודה מרכזית אחת. תותחי 75 מ"מ

של האויב פתחו באש על טנקינו ורגלינו מטוח פנים-אל-פנים אך הם חוסלו בזה אחר זה, עד אשר חמשים היפנים האחרונים קפצו לתוך האגם וטבעו או נהרגו. הטבח היה רב. באזור קטן אחד של העיר, אשר כל גדלו היה 180 מטרים על 90 מטרים בלבד, נאספו שמונה מאות ושבעים ושש גויות יפניות. מיקתילה הפכה לאיי-חברות, ולשעה שש, בערב של יום 3 במארס, היתה שלנו במשך כל היום, בעוד הלחימה בעיר נמשכה. היו הטנקים והרגלים שלנו מטהרים את האיזור שלעבר מזרחה מחבורות אויב רבות. השטח כאן היה זרוע כפרים, אשר רבים מהם נמשכו זה לתוך זה ויצרו קבוצות בתים גדולות. בתוכם וביניהם, לאורך תעלות, במתקניו של מטוח-רובים ובקרקע המבותרת, לחמו היפנים באותה תעוזה נחושה כבעיר גופה. אך הדבר לא הועילם; המטבח היה רב. במשך הימים 4 ו-5 במארס נעשו סריקות-שטח נרחבות יותר, עם סיוע אויר הדוק ביותר, כדי לטהר את כל עברי העיר. שדה התעופה הראשי נתפש, והופעל במלואו ב-5 בחודש, הגם שהיה עוד לעתים תחת אש. אחרי כן התרכזו כל כוחו של קוואן במיקתילה וסביבה.

התקפת-הנגד היפנית

כיבושה של מיקתילה במשך ארבעה ימים, חיטול חיל-המצב שבה — שכן כפי שהיפנים עצמם הדו, כמעט ואיש לא נמלט — היה מעשה רב של מלחמה. הוא חתם את גזר-דינו של הצבא היפני שבבורמה, והוא בא כהפתעה אימה לקימורה. המצביא היפני הוטעה לחלוטין באשר למקומו של הקורפוס ה-4 שלנו, ובאשר לעצמת גייסותינו באזור פאקוקו וכוונותיהם.

בתחילה לא היה לו כל מושג מי הוא אותו כוח אשר הנחית מהלומה מכאיבה כזו בנקודה החיונית לו כל כך, אך הוא הבין מיד את הסכנה הגורלית בה ימצא אם לא יוכל להחזיר לידיו במהירות את מיקתילה. קימורה, שלא בדומה למפקדים יפניים אחרים, הגיב תמיד במהירות ובאומץ על מצבים שנשתנו. גם הפעם פעל כך. נזנחה התכנית לרכז את כל משאביו נגד הקורפוס ה-37 שלנו. עוצבות-תגבורת שנעו מכל חלקי בורמה הוסטו אל מיקתילה. אפילו חלק מן הגייסות שכבר פעלו נגד ראש הגשר של מנדליי הוצא מן הקרב והופנה לאחור, לפגוש בסכנה החדשה. הכל הומרצו להזדרז יותר. כל אמצעי-התחבורה שהיו בנמצא נאספו כדי להניע את הגייסות במהירות.

המשימה לכבוש מחדש את מיקתילה הופקדה בידי הגנרל-לויגטננט הונדה ומפקדת הארמיה ה-33 שלו, ולא הניחו לו כל ספקות באשר לדחיפות המשימה. בפיקודו ניתנו הדיביזיה ה-18 (פחות רגימנט אחד) מהצפון, רגימנט אחד של הדיביזיה ה-53 ממנדליי, ורגימנט אחד של הדיביזיה ה-33 שהוצא בחפזה מאזור פאקוקו. מן הדרום, לאחר שעברה מרחק של כ-450 ק"מ מפאגו, במשך שבועיים, באה הדיביזיה ה-49 (פחות רגימנט אחד), ולא לה נוספו

יחידות מסיעות שונות של הארמיה, ארטילריה, ובה ארטילריה כבירה, וכן מה שנתר מגיימנט הטנקים. רגימנט מן הדיביזיה ה־2 לקח גם כן חלק בשלבים המאוחרים יותר של המערכה. זמן מה לפני כן הגיעו למאונט פופה שני גדודים וגייסות אחרים מן הדיביזיה ה־55, בשביל לחזק את עוצבת „הצבא היהודי הלאומי“ שטיפחו יריינים שבאותו איזור. שני גדודי רגלים וגדוד ארטילריה נוספים מן הדיביזיה ה־54, מאראקאן, הגיעו לואנגנינג, חצו את האיראואדי, ותגברו את הגייסות הניציבים מול הבריגדה המזרח־אפריקנית ה־28 שלנו, שעל גדת הנהר המערבית.

כך היה לו, להונדה, לביצוע משימתו, כוח השקול כנגד קורפוס בן שתי דיביזיות. תכניתו להביא תקנה לשואת מיקתילה היתה מורשתת על שתי תנועות־התקפה, שמגמתן לנתק את קוי התחבורה שלנו אל מיקתילה משני צדי ראש־הגשר של ניאונגו. במערב רצה להדוף את בריגדת מזרח־אפריקה לאחור, למרחק כ־25 ק"מ, עד שתנותק הדרך; ובמזרח הפץ שהתקפות מתמקדות — מצפון על טאונגתה, ומאזור מאונט פופה שבדרום על ראש־הגשר — תגענה לדרך מיקתילה. כאשר העורק היחיד שלנו אל הדיביזיה ה־17 יחסם באופן זה, יתקשו כוחות יפניים חזקים את מיקתילה. התכנית היתה, קרוב לודאי, טובה ככל תכנית אחרת שאפשר היה להכין, אך בדומה לתכניות יפניות כה רבות לא הביאה בחשבון מספר דברים שבמציאות. כוחותיו הכוללים של האויב שכוונו למערכת מיקתילה, עצומי מספר ככל שהיו, נלקחו מעוצבות רבות, הגיעו טיפין־טיפין, ומכל הכוונים. דיביזיות לא הופעלו בשלמותן. קשה היה לתאם את פעולתם המשותפת של הכוחות השונים, מה עוד שאבידותיהם בתעבורה גברו מיום ליום ובידינו היתה שליטה כמעט מחלטת באויר. אפילו כך, לתכניותיו של הונדה היתה נשקפת אולי תקות־מה, אלמלא הוכיחו מפקדינו וחיילינו שהם פעלתניים ותוקפניים כל כך.

בשלב זה הבין כל איש בארמיה ה־14 את הצורך במהירות ובפעולה תוקפנית עזה על פני שטח נרחב ככל האפשר. האויב בחר, למרות המגרעות שמצבו, ללחום בנו על שדות האירואדי ובמישור בורמה המרכזית. בכך היתה הזדמנותנו לשבור סוף־סוף את הצבא היפני. שומה היתה על שני הקורפוסים, ועל כל דיביזיה, להלום בכל כוח אויב שבתחום הישיג־דם. במיוחד חייבים הם, באמצעות יחידות אויר, שריון ויחידות ממוכנות, ליפול על הטורים היפניים המפוזרים הצועדים לקרב, ולהשמידם בטרם יוכלו להתאחד. יסוד חשוב בתכניתנו היה — לשבש ולערער את מערכת הפיקוד היפני. במפקדתי במוניאבה היתה לי עתה יחידת צינות־ואיכון־אלחוט יעילה מאוד, אשר היתה מסוגלת לזהות ולאכן בדייקנות ניכרת את המפקדות היפניות השונות. בעזרתם של סיורי אויר ומודיעים, יכולנו אפילו לאכן במדויק אחדות מן המפקדות החשובות יותר. עליהן כווננו לא רק התקפות אויר מתמידות וכבדות, אלא גם פשיטות של שדרותינו. עקבנו אחריהן

במהלכן, והפצצנו והטרדנו אותן כאשר עצרו. בהדרגה נמעטו תשדורותיהן, הן נאלצו לקיים תקופות ארוכות יותר של דממת אלחוט, והפקודות שהוציאו מפקדיהן פיגרו יותר ויותר אחרי הקרב הנע במהירות.

ממיקתילה הלמה הדיביזיה ה־17 של קוואן לכל העברים. רגלים וטנקים יצאו מדי יום לצוד, להפיל במארב, ולתקוף שדרות יפניות מתקרבות. בנות גדול שונה. ברדיוס של 35 ק"מ מן העיר. פעולות אלו זכו להצלחה כה רבה, עד כי ריכוזים, שניסה האויב לרכז, פוזרו, והתקפות בקנה־מידה גדול נמנעו, או לפחות הושאו. עם כל זאת, הלחץ על מיקתילה גבר, עם הצטברותם של הכוחות העוינים. מטרתו העיקרית של האויב היתה לתפוס את מסלול ההמראה שנמצא במרחק של כ־3 ק"מ מן העיר ואשר עליו, כיון שהדרך אל ראש־הגשר נסגרה עתה, הונחתה כל אספקתנו. אם יעלה בידי לשלול מאתנו מסלול המראה זה לכל פרק זמן שהוא — כי אז נאלץ לסמוך אך ורק על הצנחות, ומצבנו יעשה „תלוי בשערה“. המאבק על שדה־התעופה היה נמרץ ורצוף, אך הדיביזיה ה־17 המשיכה עדיין להלום חוצה, לכל העברים, בהרגה יפנים למאות ובלכדה תותחים רבים. לקוואן לא היו די גייסות בשביל ליצב מתחם הגנה שלם סביב שדה התעופה, ולאמצע החדש מארס התחפר האויב בקרבה כזו למסלול, עד כי בלילה היו גייסותינו נלחמים עם הפטרולים שלו בשטח ההפקר של מסלול ההמראה ממש. עם שחר, יום־יום, היה צורך לבצע „פעולת טאטוא“ בשביל להדוף את הסתננות האויב ולטהר את הקרקע ממוקשים. החלה הסתת הבריגדה המוטסת של הדיביזיה ה־5 והיא נשלמה ל־17 במארס. חלקה האחרון של הבריגדה הונחת כאשר המסלול היה תחת אש־ארטילרית ישירה, והדבר אומר רבות לשבחם של צוותי האויר האמריקניים והבריטיים, שכל גיחה, בלי יוצא מן הכלל, ביצועה הושלם, אף כי מטוסים היו נפגעים ומישמדים לאחר נחיתתם. אבידות הגייסות במשך מבצע זה היו קטנות עד להפתיע. רק מי שנתנסה בנחיתה בתנאים כאלה יכול להבין באיזו מהירות אפשר להריק מטוס מנוסעיו.

ומן־מה לאחר בואה של הבריגדה הצליחו היפנים במאמץ גדול להגיע לפאת שדה התעופה. כל הנחיתות פסקו, חל צמצום רב באספקה, הדלק פחת, אי אפשר היה להביא כל תגבורות ואף לא לפנות פצועים, אלא באמצעות מטוס קל, שהיה ממריא לעתים ממסלול נחיתה שבתוך העיר. לא לראשונה מצא עצמו קוואן מנותק בעיצומו של קרב עז. הפעם, לדאגות הכרוכות במצב מעין זה, נתוסף כאב אישי עמוק. בנו, הקצין הצעיר והמצטיין, אותו פגשתי עם הרגימנט הישן שלו בראש הגשר של הדיביזיה ה־19, מת מן הפצעים שנפצע בכביש מנדליי. הפסדנו רבים מדי מבני הגנרלים שלנו. הדבר האכזר שבמלחמה הוא שהיא קוטלת את הטובים ביותר.

היה הכרח לזכות מהודש באפשרות שימוש במסלול העיקרי. מצפון לו,

„אל לנו להחליט קודם-כל אם אפשר לעשות את המלאכה, אלא אם יש צורך לעשותה. אם יש לעשותה — שומה עלינו למצוא הרך לכך“.

משימות טקטיות חדשות לארטילריה הנגד-מטוסי האבטומטית

לויט-קול ג'והן ב. כ. טראסל

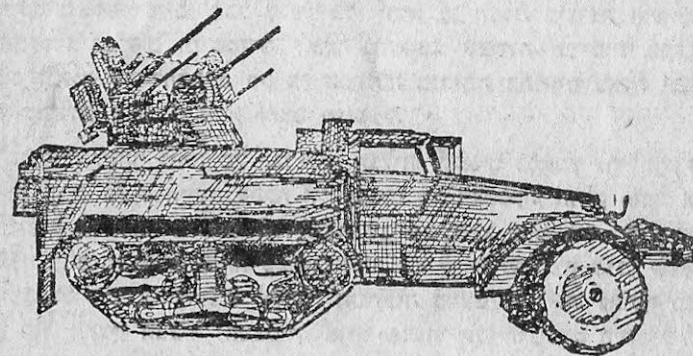

42 ט — תותח נ"מ בן 40 מ"מ, רכוב-טנק, בעמדה

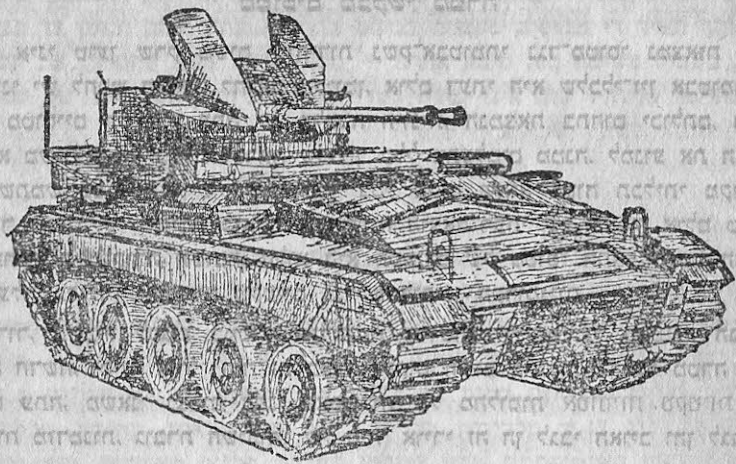
רבות כבר דובר על שני טיילי ה"ניקא" וטיל ה"האוק" — הטיילים הנגד-מטוסיים שלנו. אולם הגם שזכו לשבחים, ובצדק, בזכות אפשרויותיהם החדשות,

(1) מסוג קרקע-אל-אוויר. — המער.

במקום בו היו היפנים מחופרים, היתה קרקע קשה ומבותרת, חצויה בנקיקים עמוקים, שהיוו מכשולי טנקים. האויב הביא לשם תותחים נגד-טנקיים רבים, והשתמש ביד רחבה במוקשים אותם הוציא מן המצבורים המקומיים הרבים. כאשר הללו אזלו, החליפם בתעוזתו במוקשים אנושיים. חייל יפני שפצצת מטוס בת 100 ק"ג בין ברכיו, והוא מחזיק בידיו אבן גדולה מעל למרעום הפצצה, היה משתופף בשוהת-שועל. כאשר הטנק התוקף היה עובר מעל לחור שכמעט ולא היה נראה לעין, היה החייל מפיל את האבן, ואז היו הפצצה, החייל — וכתקות היפנים — גם הטנק מתרסקים יחדיו. למרבה המזל לא היתה התחבולת יעילה ביותר, ומספר היפנים שנקטלו בה היה רב ממספר הטנקים שקטלה. למרות התנגדות צזה ביותר הדפו בהדרגה הרגלים שלנו — שנסתייעו בכל מקום שאפשר היה על ידי טנקים, וכמעט תמיד על ידי מפציצי-קרב שהטילו את מטעניהם במרחק של פחות ממאה מטרים מגייסותינו-אנו — את האויב משדה התעופה. גם בימים שלאחר טיהור האיזור הקרוב למסלול, עוד הלמה בו הארטילריה-הבינונית היפנית. רק ל-29 במאוס גורש האויב מפיסת הקרקע המבותרת האחרונה, בה היו תותחיו מוסתרים. מובסים בלחימת המגע הזו נסוגו שרידי האויב הפזורים, בהניחם מאחוריהם — ובידינו — כמעט את כל תותחיהם, ולאחר שסבלו אבידות כבידות ביותר.

M 16 — מקלע נגד-מטוסי ארבע-קני, רכוב חזלם

T42 דוֹקְנִי

כאשר אנו מקימים מערכת הגנה נגד־מטוסיית המורכבת מהכלים שבהם דובר כאן, הרי אנו פורסים את כלי־נשקנו האבטומתיים בעומק: — וכך המטוס התוקף נאלץ לעבור במסדרון של אש, הנתכת משורה מדורגת של כלי־יזון, אפילו כך, מעל פני־קרקע המבותרים במידה כלשהי יכול הטייס לנצל את הגבעות והעמקים בשביל לזכות ביתרון ניכר של הפתעה.

התוצאה הכוללת היא שבעוד שאין אנו חסרי־ישע ממש, הרי יכולתנו מוגבלת במידה חמורה למדי.

יתכן והתשובה המושלמת תמצא ב"האוק", אך טיל זה לא ניתן עדיין ליחידות. בינתיים אפשר לטעון, בצדק רב, שבהשתמשנו בכלי T42 להגנה בפני מפציצים ממכיר־טוס, הננו כשולחים נער לעשות את מלאכתו של גבר.

האם פירוש הדבר שעלינו לזנוח את הארטילריה הנגד־מטוסיית הקלה? הניטוש את הרעיון לספק הגנה נגד־מטוסיית ליסודות הקדומניים של צבא השדה עד אשר יעמדו לרשותנו טילי ה"ניקא" וה"האוק"? אינו סבור שרשאים אנו לקוות לכך, כי במלחמת תחשה נהנה מאותה עליונות אוירית כמעט מחלטת, שהיתה לנו בקוריאה, וכן באירופה, בסמוך לסוף מלחמת העולם השנייה. יחד עם זאת, אינו סבור כי על ארטילריה נגד־מטוסיית קלה תוטל אחריות, אשר אף במקרה הטוב ביותר אינה אלא ברוחק בתחום יכולתה. תחת זאת, לכלי־נשק אבטומתיים כמו T42 ו-M16 (אשר לזכותם אפשר לאמר לפחות שהם כבר נמצאים בדינו) יש להקצות משימות שתהיינה הן תכליתיות והן בתחום יכולתם.

הנעזות, הרי עדיין אין הטילים הללו נהנים מזכות־יחיד בשדה הזין הנגד־מטוסי. קרוב לודאי שיגיעו לכך במשך הזמן, אך לפי שעה מצוידות יחידות הארטילריה הנגד־מטוסיית של צבא־השדה שלנו בכלי־נשק מטיפוס תותחי. אחדים מהם חדשים, שנוצרו לאחר מלחמת העולם השנייה, אחרים שופרו מאז במידה ניכרת, אך אף לא אחד מהם יכול להשתוות לטילים. ברם, אלה הם הכלים באמצעותם עלינו לפעול.

איני מתכוון לרמוז לכך, שכלי־נשקנו הנגד־מטוסיים הקלים אינם טובים. אדרבא, ערכם יהיה רב, אם ישתמשו בהם נכונה. הקושן טמון בכך, שעלינו להיות נכונים להתמודד עם מטוסים חדישים, אבל עלינו לחסום בהם, מבחינות ידועות, לפי אורח־פעולה של שנת 1945.

במהותה לא השתנתה כלל בעיתם הטקטית של התותחים הנגד־מטוסיים בני ה-90 מ"מ. במסגרת אפשרויות טיוחם ו"תקרתם" יכולים הם להתמודד עם מטוסים חדישים; אך לגבי כלי־נשקנו האבטומתיים — התותח בן ה-40 המ"מ רכוב־הטנק (T42) והמקלע ארבע־הקני בקוטר 0.50 רכוב החצירוחל (M16) — המצב שונה במקצת.

למען הקיצור אגביל עצמי ל-T42 להוציא את נפח־אישו הגדול יותר, הרי אין יכולתו של ה-M16, עולה על זו של ה-T42, ומבחינות רבות היא אף נופלת ממנה. באופן כללי אותן המגבלות חלות על M16 ועל T42.

מהירות־הצידוד־וההגבהה של ה-T42 גדולה במידה המספקת לפעול נגד מטוס הטס באותה אטיות, הנדרשת לשם הבזקה תכליתית, אולם יש מקום לחוות שחורות לגבי הצלחת השמוש ב-T42 נגד מטוס הנוקט שיטת־הפצצה־מגובה־נמוך, ואינו נאלץ להאיט טיסתו כדוגמת המטוס המבויק, או נגד מטוס, אשר בהשתמשו באופני־גישה מסוימים, הוא משחרר את פצצותיו עוד בטרם יכנס לטוחם של כלי־הזין המגינים. יתר על כן, כיון שמטוס כזה מסוגל בנקל להטיל פצצה אטומית, הרי שסכנתו גדולה בהרבה מזו של המטוס המבויק, לגבי אותו יעד שעליו אנו צריכים להגן.

בעית ההתגוננות מפני כל צורה של התקפת אויר מגובה נמוך מוארת באור נוקב יותר על ידי העובדה שבעוד שטוחו המכסימלי של הקליע הנותב בן ה-40 המ"מ הוא כ־5600 מטרים, הרי טוחו התכליתי באש מדויקת שניתן לסמוך עליה אינו עולה על 1650 מטרים.

בהתבססנו על מספר אחרון זה, הרי מטוס הטס ב"אטיות" של 560 קמ"ש והעובר ישירות מעל כלי נשקנו — כלאמר נמצא מכסימום הזמן בתוך שדה האש שלנו — ימצא בתוך טוחנו במשך כ־21 שניות, אך בעברו כך במהירות של 1150 קמ"ש יגיה לנו עשר שניות בלבד.

איני טוען שרק משום שיחידות נשק-אבטומתי-נגד-מטוסי נמצאות כבר בידינו יש לחפש הצדקה להנצחת קיומן, אולם דעתי היא שלכלי-זין אבטומתיים נגד מטוסיים הקיימים עתה יש מלאכה חיונית, הנמצאת בתחום יכולתם, והגם שהיא משוועת כי יבצעוה, נראה שבדרך כלל מתעלמים ממנה. למנוע את האויב מלהשתמש במטוסי-הקישור למיניהם² בכל מקום שהוא בטוח תכליתי מקוינו: אפשר לטעון, כי משימה כזאת אינה שווה הוצאה-רבתה של מאמץ. אולם טענה זו מתעלמת מנקודה חשובה, הלוא היא תפקידם של מטוסי התצפית של האויב בהפעלת כלי-זין אטומיים טקטיים נגד עמדותינו הקדומניות.

ברור, שבביל לפגוע במטרה מזדמנת³, דרושות ידיעות על המטרה. הבעיה אינה חדשה, וסיוור אוירי היה זה מכבר לגורם חשוב בהכנת ירי על מטרה כזו. אולם עתה, משאנו נצבים בפני האפשרות של מהלומות אטומיות טקטיות על מטרות מזדמנות, גוברת חשיבותו של סיוור אוירי זה הן לגבי האויב והן לגבינו. האויב חייב לסמוך על סיוור חזותי יותר מאשר על סיוור תצלומי, משום שמטרות שניידות-היא, נאמר, כשל קבוצות-קרב של רגלים, תובעות, בהיות מחירה של תחמושת אטומית רב, השגת ידיעות מעודכנות ביותר עד לרגע האחרון ממש, לפני הירי. כתוצאה, אין האויב יכול להרשות לעצמו את בזבוז הזמן הכרוך בעיבוד ופענוח תצלומי האויר.

לא עוד נוכל לשקוט על שמרינו בשלוה ולסבול כמעט ללא כל התנגדות תצפית של מטוסים קלים, בהסתמך על הסכם הדדי בשתיקה שאם אנו לא נטריד את מטוסי האויב יניח הוא למטוסינו. שבביל להשאיר בחיים בשדה הקרב האטומי חייבים אנו לנצל כל אמצעי הנתון בידינו בשביל למנוע את האויב מלהשיג ידיעות-מטרה מועילות.

נסכים להנחה, כי כלל הוא שמטוסי-קישור אינם מעמיקים לחדור לשטח עוין; שכן בהיותם במשימת תצפית רשאים הם לטוס לאורך צידם — הוא צד האויב של קר-המגע. מסלולם היה אמנם הרחק מחוץ לטווח כל כלי-הנשק אשר מפקדים יקפידו להציבם, על פי כללי ביה"ס לפיקוד-ומטה של צבא ארה"ב, למשימות המובהקות של כלי-זין נגד-מטוסיים, — כלאמר, "להגן בראש וראשונה על ארטילרית הדיביזיה ועל עתודת הדיביזיה".

אולם לא בחכמה נעשה אם נניח את השמדת מטוסי התצפית הקלים של

(²) מטוסי-מדחף קלים כגון "פיפר", המשמשים לצרכי קישור בין יחידות. סיוור-מפקדים ומעל לכל — בהקשר זה — לתצפית ארטילרית-טילית. — המער.

(³) מטרה שלא נתגלתה קודם-לכן. — המער.

(⁴) הכינה לגוף-היסוד החדש בחיל הרגלים האמריקני, שעצמתו גדוד רגלים, "מוגבר-במאוד". — המער.

האויב לסיוע האויר הטקטי. הסיבה הראשונה לכך — אין לצפות, שיעמדו לרשותך תמיד די מטוסים טקטיים במקום בו יהיה צורך בהם ובזמן בו תצטרך להם, בשביל משימה כזו. סיבה אחרת — מטוס איטי, הנוח לתמרון, עם שנתנה לו אתראה כלשהי, שוב אינו מהווה מטרה פגיעה ביותר להתקפתם של מטוסים בעלי דרגת ביצוען מעולה.

מקום כלי הנ"מ — לפני

מאיך גיטא, כלי-זין נגד-מטוסיים אבטומתיים קלים עשויים להיות קטלניים נגד מטוס איטי המנמיד טוס. אולם בשביל שיוכלו לפתוח באש על מטוס הנמצא בעבר-ההוא של קר-המגע או אפילו בשביל שיוכלו להרתיעו, צריכים כלי-נשק הנגד-מטוסיים להיות פרוסים הרחק לפנים, כחלק ממערכת מוצבי-החוק הכללית, ולאחר נסיגת חוק אלה עליהם להיות פרוסים באיזורי יחידות-הרגלים הנמצאות במגע עם האויב. אם ימוקמו כך, לא תהיינה מגבלות הטווח של כלי T 42 מכבידות כל כך, כפי שהן נראות. בהנחה שכלי-הזין הנגד-מטוסיים האבטומתיים שלנו ימוקמו בקרבת פלוגת העתודה⁴, הרי מתקבל על הדעת, כי לא ימצאו במרחק של יותר מ-750 מטרים מאחורי קר-ההתנגדות הראשי — מצב שיניח להם עדיין הישג-יד בן כ-1000 מטרים של טווח תכליתי אל תוך שטח האויב. בקצרה, יהיה להם טווח תכליתי במידה מספקת בשביל שיהא סיכוי טוב לפגוע בכל מטוס קל שיעזו להתקרב עד כדי מרחק תצפית מדויקת, ואפילו נחמיר ונבטל את האפשרות שממש ישמידו את המטרה, הרי הרי אל לנו להתעלם מן ההשפעה הנפשית של פגזים נ"מ מתפוצצים — גם כאשר מתפוצצים הם בקצה טווחם, ואין התפוצצותם אלא תוצאה של פעולת ההשמדה-העצמית שבהם. אל לנו להתעלם מן העובדה, שאם מטוס תצפית נאלץ לטוס במרחק רב יותר לעורף קוי צדו-הוא, להגביה טוס, או לפחות כאשר דעתו של הצופה מוסחת ממטרתו — כבר הופחתה תכליתיות סיוור האויב וכבר השגנו דבר-מה, שבו רצינו.

בשביל להשתמש בנשק נגד-מטוסי אבטומתי בתפקיד כזה אמנם יהיה עלינו לשנות את ההלכה הטקטית הנוכחית שלנו; אבל ערכם של כלי-הזין האבטומתיים הנגד-מטוסיים, בהיותם מופעלים לפי ההלכה הנוכחית, ודאי שהוא מוטל בספק. יתר על כן, הפעלתם בגזרה הקדומנית תעשה לברת-ביצוע יותר את הפעלתם בתפקיד סיוע-קרקע — משימה שעתה אפשר לבצע רק על חשבון תפקידם הנגד-מטוסי.

מובן, כי עמדה קדמית, שממנה יוכלו כלי T 42 להנחית אש נגד מטוסית תכליתית, אי-אפשר לבחור באותה הקפדה על מציאת מחפה, הנדרשת בשעת

(⁵) כאשר המדובר בהגנת מתחם גדודי. — המער.

מדף ספרים

כללי

GERHARD RITTER: THE SCHLIEFFEN PLAN. OSWALD WOLFF 30S. NET.

המחבר הוא היסטוריון גרמני בעל שם. הוא נוסך אור חדש, בהסתייעו בשפע מקורות חדשים, על תכנית הפלישה הגרמנית לבלגיה ולצרפת בשנת 1914 — תכנית אשר השפיעה במידה ידועה גם על תכנון הפלישה הגרמנית בשנת 1940. הקדים הקדמה לספר הקפיטן ב.ה. לידלהארט.

F.M. STERN: THE CITIZEN ARMY. ST. MARTIN'S PRESS 1957, 356PP, 6.00.

המחבר רואה ב„צבא אורחים“ את המפתח להגנה בעידן האטום, ומעלה נימוקים תקיפים בעד אימוץ צבא-יכלל. מחקרו, המסתמך על שפע מקורות והמלווה מסמכים רבי-ערך, בוחן את תהליכי הקמת הצבאות באומות השונות, ואת התוצאות שהשיגו צבאות אלה ביחס לזמן ולמשאבים שהוצאו וזאת תוך כדי השוואה מתמדת בין „צבא מקצועי“ של מגויסי-קבע“ ובין מה שהוא מכנה „צבא אורחים“.

יבשה

J. BEAMISH: BURMA DROP. ELEK BOOKS, LONDON 1958, 222PP 61S.

קורותיו של בריטי יליד בורמה, אשר במלחמת העולם השנייה פעל באותה ארץ מאחורי קווי הפולשים היפנים, במסגרת „כוח 136“ הנודע, וביצע חבלות בקווי-התחבורה, אסף ידיעות והקים קבוצות אנשי גריליה מבני שבטי קצ'ין ושבטים הרריים אחרים. לזכותו שלוש צניחות אל מאחורי הקוים. ספרו מצטיין בהתיאת האוירה והטיפוסים.

J.A.I. AGAR-HAMILTON AND L.C.F. TURNER: THE SIDI REZEG BATTLES, 1941. OXFORD UNIVERSITY PRESS, 500PP. 52D. NET.

הספר הוכן על ידי המחלקה להיסטוריה של האיחוד הדרום-אפריקני. תאורי התבוסה הבריטית מטביעים בקורא רושם, כי באה לא רק משום שהשריון הגרמני עלה באיכותו — לא בכמותו — על השריון הבריטי, אלא גם מליקויי מודיעין ומפרשנות-מודיעין לא נכונה, אצל הבריטים.

VIRGINIA COWLES: THE PHANTOM MAJOR. COLLINS, 16S.

פרשת המיור דוד סטירלינג ורגימנט „השירות האוירי המיוחד“, אשר פעל בניירת הים ותיכון במלחמת העולם השנייה, ובין השאר פשט על שדות תעופה של כוחות הציר ועשה שמות במטוסיהם.

בחירת עמדה שממנה יוכלו לסייע סיוע-קרקע. בדרך כלל עמדה נגד-מטוסית טובה הנה חשופה, ואם היא קרובה לקו-המגע, ניתן לצפות כי תעורר עליה את תשומת-לבו של האויב, ובמידה יתרה.

בשביל להמנע מלאבד כלי-זינון אלה בפשיטות לילות, יש להקפיד בבחירת העמדות, לפנותן לאחר השקיעה ולחזור ולתפסן סמוך לעלות השחר.

את מידת פגיעותם של כלי-זינון אפשר להפחית גם על ידי מציאת עמדות, אשר אף כי הן אינן מתאימות לשמש עמדות נגד-מטוסיות, הרי הן מספקות מחפה ומתבוא, ומחן יכולה היחידה לנוע במהירות לעמדות נגד מטוסיות טובות שבקרבתן, תוך כדי ניצול הנתו-העצמית של ה-42 T. ברור, כמו כן, כי מיד לאחר שירה כלי-זינון אבטומתי נגד-מטוסי את אש, עליו להסתלק מעמדתו. במלים אחרות, עלינו להיות נכונים לירות ולהמק. כן יתכן שיחיה רצוי להציב את כלי-הזינון האבטומטיים הללו בצמדים, כך שבעוד שהאחד יירה אש נגד-מטוסית יוכל האחר להנחית אש חיפוי, ולמנוע כל ריכוז אויב.

על אף כל אמצעי הזהירות, במשימתם זו יהיו ללא ספק כלי-הזינון האבטומטיים הנגד-מטוסיים האמורים פגיעים יותר מאשר במשימתם הנוכחית, אך אפילו יאבד כלי לאחר שיבצע את משימתו, עשוי הנזק להיות שווה בתועלת — אולי לא ביחס של 42 T אחד לעומת מטוס סויר אחד של האויב, אלא ביחס של 42 T אחד שהוקרב בשביל להציל גודו רגלים. שכן בשדה הקרב האטומי עלול מאוד איכונו המדויק של גודו להביא עליו כליה.

בעיקרו של דבר — אל לנו להחליט קודם כל אם אפשר לעשות את המלאכה. אלא אם יש צורך לעשותה, אם יש לעשותה — שומה עלינו למצוא דרך לכך.

יתכן וימצא אמצעי בטוח יותר בשביל למנוע תכליתית את האויב מלנצל את היכולת האטומית הטקטית שלו, אולם עד שימצא אמצעי זה, מהוה התצפית האוירית שלו חלק-הארי מן הסכנה שביכולתו האטומית הטקטית. עלינו להכיר בסכנה שבה, ולפעול כנגדה על ידי שניטיב להשתמש באמצעים המצויים בידינו —

הוא אומר: בכלי-הזינון הנגד-מטוסיים האבטומטיים הקלים שלנו.

דואר רשמי

צמח חיים
168281/ק
שדי ירושלים 103
יפו